

УДК 343.98

Башкіров Г. Б., завідувач відділу Харківського НДКЦ МВС
України
e-mail: Bashkirov@ukr.net

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВИХ БУДІВЕЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ У СПРАВАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З РОЗКРАДАННЯМИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ БУДІВНИЦТВА

За фактами правопорушень у сфері капітального будівництва із залученням бюджетних коштів, відповідно до ст. 190-192 КК України, в більшості випадків призначаються судові будівельно-технічні експертизи, на вирішення яких ставляться, орієнтовно, такі питання:

- якою є загальна вартість будівництва (реконструкції, розширення, ремонту) (зазначається об'єкт) на період (зазначається дата);
- якою є вартість будівельно-монтажних робіт, використаних будівельних матеріалів та експлуатації машин і механізмів з будівництва (реконструкції, розширення, ремонту) (зазначається об'єкт) на період (зазначається дата);
- чи відповідають фактичні об'єкти (зазначається об'єкт) і вартість виконаних будівельних робіт даним проектно-кошторисної документації та даним актів виконаних робіт?
- чи правильно застосовані одиничні розцінки при складанні кошторису або актів виконаних робіт із визначення вартості будівництва (зазначити адресу);
- чи правильно застосовані чинні норми на списання будівельних матеріалів у технічних звітах та ін. питання.

Загальним предметом судових експертиз у цих питаннях є перевірка правильності складання документації з метою виявлення порушень, що призвели до завищення обсягів та вартості виконаних робіт при використанні бюджетних коштів. Існує проблема розмежування компетенції судово-експертних установ та контролюючих органів України в галузі містобудівної діяльності.

Об'єктами дослідження таких експертиз є будівлі, споруди, їх частини, конструкції, окремі роботи, кошторисна, виконавча та звітна документація. Проблемною є розповсюджена в останній час практика призначення судових експертиз зазначеного підвиду по великим та складним об'єктам в цілому – без виділення ініціаторами проблемних моментів, які могли б підлягати перевірці. Матеріали справи часто не містять будь-яких матеріалів перевірок спеціалізованих організацій, контролюючих органів чи спеціалістів, відсутні конкретні зауваження, незгоди зацікавлених осіб та розбіжності. У ряді випадків в постановках слідчих взагалі відсутня мотивація призначення експертизи.

Сучасні будівельні об'єкти являють собою сукупність складних конструкцій та систем інженерного обладнання, дослідження яких часто не потрібно, а в ряді випадків неможливо без створення комісії експертів із залученням сторонніх спеціалістів вузького профілю.

Враховуючи обмежений штат співробітників підрозділів судово-експертних установ та специфіку їх діяльності, провадження таких досліджень занадто скрутне, трудомістке, призводить до великих строків проведення експертиз, зайвій переписці і, як слідство – погіршенню статистики експертної діяльності підрозділів будівельно-технічної експертизи Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції України. Крім того, проведення таких досліджень у більшості випадків невиправдано з точки зору як експертної так і слідчої практики.

Виконання попередніх досліджень по об'єктам в цілому, які в подальшому покладаються експертом в якості вихідних даних для виконання експертизи, може і повинно бути здійснено силами сторонніх спеціалістів та організацій, контролюючих органів України в галузі будівництва, що, до речі, притаманно їх основної діяльності.

Серед покладених на Державну аудиторську службу України основних завдань та функцій є:

— здійснення контролю за цільовим, ефективним використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів;

— проведення оцінки достовірності фінансової звітності підконтрольних установ, якими є, в тому числі і будівельні підрядні організації;

— перевірка під час державного фінансового контролю грошових та бухгалтерських документів, звітів, кошторисів та інших документів, що підтверджують надходження і витрачання коштів та матеріальних цінностей ... та ін.;

За результатами перевірки складаються акти перевірок (комплексних, вибіркових), довідки.

В разі встановлення порушення законодавства, за які передбачено кримінальну (адміністративну) відповідальність або які містять ознаки корупційних діянь, Державна аудиторська служба України (її міжрегіональні територіальні органи) передає в установленому порядку правоохоронним органам матеріали за результатами державного фінансового контролю у разі встановлення порушень.

Важливим контролюючим органом за дотриманням замовниками, проектувальниками, підрядниками та експертними організаціями вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, стандартів і правил під час виконання підготовчих та будівельних робіт у сфері містобудівної діяльності є також Державна архітектурно-будівельна інспекція України, окремі функції контролю якої сходні з відповідними функціями Державної аудиторської служби України. Інспекція Державної архітектурно-будівельної інспекції України по результатам перевірки видає приписи та акти перевірок, протоколи про вчинення правопорушень та ін.

Довідки перевірок, акти, приписи, протоколи зазначених контролюючих організацій є важливими вихідними даними для дачі висновку судової будівельно-технічної експертизи, максимально звужують обсяг експертного дослідження, виключають зайві дослідження, оскільки стосуються конкретних зауважень та розбіжностей.

У зв'язку з викладеним, уявляється за доцільно рекомендувати ініціаторам – особам, що призначають судові будівельно-технічні експертизи у справах щодо правопорушень у сфері капітального будівництва, більш ретельно готувати матеріали на експертизу, попередньо залучувати спеціалістів сторонніх організацій, контролюючі органи з метою оптимізації експертної та слідчої практик.

УДК 343.98

*Чечіль Ю. О., здобувач Навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ, заступник директора
ДНДЕКЦ, заступник керівника Експертної служби,
e-mail: etdnd@ukr.net*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ НЕРУХОМОГО МАЙНА СТАНОМ НА ДАТУ У МИНУЛОМУ

У теперішніх умовах соціально-економічного розвитку суспільства спостерігається суттєве зростання попиту на проведення судової оціночно-будівельної експертизи. При цьому більшість із поставлених на вирішення експертизи питань стосуються визначення вартості нерухомого майна станом на дату в минулому. Складність проведення таких експертиз зумовлена тим, що жоден нормативний документ не містить порядку (алгоритму, процесу, етапу тощо) визначення вартості нерухомого майна станом на дату, що відрізняється від дати проведення дослідження. Зазначені нормативні прогалини ставлять перед судовими експертами складні завдання, пов'язані як з отриманням вихідних даних для проведення дослідження, так і з визначенням способу його проведення. Це спонукає судових експертів до використання альтернативних (творчих) методів проведення дослідження.

Основним етапом проведення дослідження з визначення вартості об'єктів нерухомості, незалежно від дати визначення вартості, є проведення ідентифікації, тобто всебічного з'ясування правових, технічних характеристик об'єкта дослідження. Саме від якісного проведення ідентифікації об'єкта дослідження, тобто безпосереднього розуміння судовим експертом змісту об'єкта дослідження, залежить в подальшому правильність застосованих ним для визначення вартості об'єкта методів та оціночних процедур і як наслідок – достовірність